

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 255/04-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. septembra 2004 v senáte zloženom z predsedu Eduarda Báránya a zo sudcov Juraja Babjaka a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Propertie, v. o. s., Ul. republiky 26, Žilina, zastúpenej advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 56/01, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo Propertie, v. o. s., Ul. republiky 26, Žilina, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14 C 56/01 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 56/01 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Propertii, v. o. s., Ul. republiky 26, Žilina, **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý nahradiť Propertii, v. o. s., Ul. republiky 26, Žilina, trovy právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsať slovenských korún) na účet právneho zástupcu JUDr. J. K., Advokátska kancelária, Ž., do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažnosti Propertie, v. o. s., Ul. republiky 26, Žilina, vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. júla 2004 doručená sťažnosť Propertie, v. o. s., Ul. republiky 26, Žilina (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, Ž., pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 56/01.

Uznesením č. k. III. ÚS 255/04-6 z 25. augusta 2004 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

Sťažovateľka uviedla, že 16. augusta 2000 podala okresnému súdu návrh na začatie konania o zaplatenie 569 400 Sk.

Dňa 22. augusta 2000 sťažovateľke bola doručená výzva na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý ihneď uhradila, a od tejto doby až do podania návrhu ústavnému súdu neboli vykonané žiadne úkony.

Dňa 29. januára 2002 a 22. augusta 2002 sťažovateľka písomne žiadala o oznámenie prekážok, pre ktoré nebolo vo veci vytýčené pojednávanie. Oba listy ostali bez odpovede.

Dňa 10. októbra 2000 sa odporca vo veci samej vyjadril k žalobe.

Dňa 23. októbra 2003 sťažovateľka podala stanovisko k vyjadreniu odporcu.

Dňa 22. augusta 2002 sťažovateľka zmenila petit svojho návrhu a súčasne požiadala okresný súd o pripustenie zmeny petitu.

Dňa 20. júna 2003 sťažovateľka požiadala okresný súd o oznámenie prekážok vytýčenia pojednávania, a to bez odpovede.

Dňa 4. augusta 2003 sťažovateľka podala sťažnosť predsedovi okresného súdu, ktorá bola vybavená 20. apríla 2004.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že predmetné konanie trvá takmer 4 roky bez toho, aby sa právoplatne skončilo. Namietala, že uvedeným postupom okresného súdu bolo porušené jej právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol, že:

„1. Základné právo spoločnosti Propertia, v. o. s. so sídlom ul. Republiky 26, 010 01 Žilina na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo porušené.

2. Okresnému súdu Žilina v konaní pod sp. zn. 14 C 56/01 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti Propertia, v. o. s. so sídlom ul. Republiky 26, 010 01 Žilina priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 50 000,- Sk..., ktoré je Okresný súd Žilina spoločnosti Propertia, v. o. s. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť spoločnosti Propertia, v. o. s. so sídlom ul. Republiky 26, 010 01 Žilina trovy konania pred Ústavným súdom vo výške 20.960,- Sk.“

Predseda okresného súdu na základe výzvy ústavného súdu uviedol, že zo spisu je zrejmá činnosť súdu. V júni (asi 2004) odišla sudkyňa do starobného dôchodku. Dňa 17. septembra 2004 bude do funkcie sudcu vymenovaný nový mladý právnik, ktorý s dvoma vyššími súdnymi úradníkmi bude vybavovať agendu po sudkyni. Súčasťou vyjadrenia boli prehľad úkonov vo veci vypracovaný súdnou tajomníčkou a spis okresného súdu.

Predseda okresného súdu, ako aj sťažovateľka výslovne súhlasili s upustením od ústneho pojednania veci.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, vyjadrenia predsedu okresného súdu a spisu sp. zn. 14 C 56/01 zistil nasledovný stav konania:

Sťažovateľka 16. augusta 2000 podala žalobu o zaplatenie 569 4000 Sk proti Všeobecnej úverovej banke, a. s., Bratislava (odporcovi). K návrhu priložila aj prílohy. Vec bola evidovaná pod sp. zn. Nc 1620/00.

Dňa 17. augusta 2000 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku. Na č. 1. 16 spisu sa nachádza záznam o zložení súdneho poplatku 8. septembra 2000.

Dňa 14. septembra 2000 sťažovateľka aj písomne oznámila súdu úhradu súdneho poplatku. Toho istého dňa okresný súd vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu, pričom mu stanovil lehotu 15 dní.

V spise sa nachádza splnomocnenie na zastupovanie odporcu (asi z 27. septembra 2000), lebo v ten deň do spisu nahliadol zástupca odporcu.

Dňa 10. októbra 2000 sa odporca vyjadril k žalobe.

Dňa 13. februára 2001 bol daný pokyn previesť vec do registra „C“.

Dňa 22. augusta 2002 sťažovateľka zmenila petit aj o úrok z omeškania a požiadala okresný súd o súhlas na zmenu petitu.

Dňa 14. októbra 2003 okresný súd vyžiadal vyjadrenie odporcu k zmene petitu v lehote 15 dní.

V spise sa nachádza (č. 1. 30) zoznam úkonov urobených zákonnou sudkyňou v roku 2003, ako aj prehľad o neprítomnosti sudkyne na okresnom súde (od 21. marca 2003 do 12. mája 2003 – práceneschopnosť a od 19. mája 2003 do 23. mája 2003 – rehabilitácia).

Dňa 23. októbra 2003 sťažovateľka podala stanovisko k vyjadreniu odporcu.

Dňa 18. novembra 2003 sa odporca vyjadril k veci.

Dňa 3. mája 2004 okresný súd vyžiadal z Katastrálneho úradu Žilina (ďalej len „katastrálny úrad“) spis sp. zn. V 2363/94 v lehote 15 dní.

Dňa 20. mája 2004 bol predložený žiadaný spis katastrálneho úradu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa vo svojej sťažnosti domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu, účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Len prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby neodstráni a nemôže odstrániť. Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd o veci iba konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to ústavný súd uvádza vo svojich rozhodnutiach, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. II. ÚS 26/95, III. ÚS 224/04 a iné).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna

a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že hoci predmetom sporu sú finančné nároky sťažovateľky, ide o vec, ktorá po právnej a skutkovej stránke patrí k štandardnej agende okresného súdu. Taktiež je potrebné poznamenať, že k dokazovaniu vo veci ani nedošlo, lebo nebolo vykonané žiadne pojednávanie.

Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Sťažovateľka ani odporca v konaní neprispeli k priet'ahom, aktívne pristupovali k výzvam okresného súdu a predkladali dôkazy a vyjadrenia.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočností, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd takéto porušenie zistil, a to bez existencie zákonnej prekážky.

Ústavný súd zistil, že okresný súd bol nečinný od 14. septembra 2000, keď zaslal výzvu odporcovi na vyjadrenie (ten sa vyjadril 10. októbra 2000) do 14. februára 2001, keď bol spis prevedený do registra „C“, teda 5 mesiacov, od 14. februára 2001 do 14. októbra 2003, keď sudca vyžiadal vyjadrenie odporcu k zmene petitu, teda 32 mesiacov, a od 18. novembra 2003 do 5. mája 2004, keď znova vyžiadal vyjadrenie a vypracoval dožiadanie, teda ďalších 6 mesiacov. Celkové priet'ahy v konaní boli 43 mesiacov. Časť z toho v rozsahu 3 mesiacov možno objektivizovať na prípravu úkonov, no aj tak priet'ahy boli 40 mesiacov, teda 3 roky a 4 mesiace.

Predseda okresného súdu na túto skutočnosť reagoval konštatovaním, že zákonná sudkyňa odišla do dôchodku a bude ustanovený nový sudca.

Ústavný súd už v priebehu predchádzajúcej rozhodovacej činnosti ustálil, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prieťahy v súdnom konaní (napr. II. ÚS 40/97).

Základné právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci. Tieto skutočnosti sa týkajú aj právnickej osoby.

V konkrétnom prípade okresný súd nevykonal vo veci ani jedno pojednávanie, ani len neprikročil k pojednávaniu vo veci a vykonal len elementárne úkony, ktorými zisťoval stanoviská strán. Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky, a preto vyhovel aj jej návrhu, aby uložil okresnému súdu konať bez prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ požadoval primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk, čo odôvodnil ujmu, ktorú utrpel a ktorá mu ešte vzniká.

Pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

V konkrétnych okolnostiach prípadu ústavný súd vidí dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v dĺžke priesťahov, predmete konania na okresnom súde a jeho význame pre sťažovateľku, a preto rozhodol o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 30 000 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Sťažovateľka požadovala priznanie trov konania svojho právneho zastúpenia vo výške 20 960 Sk za dva úkony právnej pomoci a dva režijné paušály.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho.

Podľa ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže uložiť v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania niektorému účastníkovi, aby inému účastníkovi úplne alebo sčasti uhradil trovy konania.

Ústavný súd rozhodol, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľky, nariadil okresnému súdu vo veci konať a uhradiť aj primerané finančné zadosťučinenie, čo možno hodnotiť ako úspech sťažovateľky v konaní. Preto nariadil aj uhradenie trov právneho zastúpenia sťažovateľky (bod 4 výroku nálezu).

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb.

Oba úkony právnej pomoci boli realizované v roku 2004 a podľa citovanej vyhlášky za jeden úkon pred ústavným súdom v tomto roku prináležia trovy vo výške 4 534 Sk a paušál vo výške 136 Sk, spolu 9 340 Sk. Uvedenú sumu ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnomu zástupcovi sťažovateľky (bod 4 výroku nálezu).

Vo zvyšnej časti návrhu ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2004